

OPONENTSKÝ POSUDEK

bakalářská práce: Klára Nosková – Krajina a krajinné prvky ve výtvarné tvorbě

3. ročník Specializace v pedagogice: Výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání

oponent: doc. ak. mal. Mgr. Martin Velíšek, Ph.D.

Klíčová slova v zadání neodpovídají klíčovým slovům uvedeným v odevzdané práci. Netuším tudíž, k čemu se mám vztahovat. Prostor, světlo, čas se z práce vytratily? Zadání považuji za vágní. Zadání pro vypracování teoretické práce (30 stránek textu, 4 kapitoly a 12 podkapitol) má de facto jednu větu (druhá věta totiž pouze upřesňuje přívlastek neshodný z předešlé věty).

Oproti zadání začíná teoretická část práce rozsáhlou kapitolou Genius loci. Výklad pojmu je poněkud subjektivní a interpretaci definic (Schulz, str. 10) s autorkou zcela nesdílím (domnívám se, že Schulz spíše vychází z původního personifikovaného výkladu, který zahrnuje právě i osobu boha či bůžka. Pocit z místa je tak více reálný mimo jiné i skrze odlišné vnímání skutečnosti v minulosti). Genius loci překračuje pouhý subjektivní pocit. Nad to genius loci má také rozměr většinové, často nevyslovené participace (sociální x individuální genius loci). Autorka si protiřečí v tom, zda je či není pojem jednoznačný (např. str. 9: „*definice je nemalé množství* „ x „*doslovný překlad pojmu je všude stejný*“ x „*nejednostrannost je u tohoto pojmu velmi důležitá*“). Genius loci je v jistém smyslu dialog. Převládající holistický výklad jasně směřuje k legitimizaci části pouze s vědomím celku. Pak ovšem nelze převážně jednostranný důraz na individuální pocit plně akceptovat. Je to dynamický, vícevrstevný vjem. Holistický souhrn materiálních i nemateriálních projevů dané lokality v časovém kontinuu. V rámci kapitoly však autorka dobře a zajímavě zapojuje do úvahy pojem *paměť místa* a konfrontuje ho s *duchem místa* (str. 12). Také práce s cílkovým pojmem *debilis loci* je zcela na místě a svědčí o tom, že autorka uváděnou literaturu prostudovala.

I v dalších částech (Genius loci – romantika dneška?, Krajina a město...) staví autorka většinou na subjektivních pocitech, sice autentických, přesto jen výjimečně opřených o autority (Schulz, str. 18). Tomu odpovídá pojmový aparát (tajemno, romantično, estetično, idylično, fantastično, atmosférično...kouzlo, magický charakter, dojem..., str. 15, 16, 20, 26, 38). Pokud jde o jistý druh romantické poetiky Prahy, závěry ke kterým dochází, nijak nekonfrontuje s jinými místy (Vídeň, Benátky, Carcassonne, Assisi...), ač by to mohlo být přínosné a tvrzení by bylo možno legitimizovat či zpochybnit. Možná by stálo za to, včlenit kapitolu o středověké fundaci měst, Corbusierových urbanistických projektech (mimo jiné i pro Baťův Zlín) apod.

Kapitola II.II. je výrazně ekologická, ale v kontextu práce dobrá (i když název je zavádějící a nevyužitý je potenciál práce s pojmem periferie). Kapitola III. je přehledem vybraných architektonických realizací. Dobře zdůrazněný je moment náměstí či aleje stromů i apel na použité materiály včetně logiky jejich výskytu s ohledem na dané místo. Přesto celek vnímám spíše jako volné řazení jednotlivých projektů, bez zobecnění a analýzy principů (až na jeden odstavec z knihy Obytná krajina Ladislava Žáka z roku 1947, str. 36). Architektury je na můj vkus moc (10 stran ze 30!, tj. 1/3!). Snad by stačila jedna podkapitola (tím spíše, že v zadání ani klíčových slovech pojem architektura vůbec není!)

Ve IV. kapitole se čtenář konečně dostává k reflexi městské krajiny ve výtvarném umění – malířství. Antonín Chittussi mi z výběru poněkud vypadává, pokud autorka deklaruje výběr skrze spojení

architektury a místa, respektive městské krajiny. Správně píše, že to je součástí jeho francouzského období, v práci však prezentuje jihočeskou a východočeskou krajinu bez architektury. U Holana se konečně trochu objevuje autorčina definice periferie. Mimochodem docela dobrá a výstižná! Čekal bych něco ze skupiny 42... Podkapitola o současném umění je de facto na stránku – tedy dosti stručná (zejména pokud jsme předtím 10 stránek věnovali architektuře...).

Didaktická část je mile ekologická, koncipovaná jistě s dobrým záměrem, leč s výtvarnou výchovou ve svém důsledku souvisí minimálně. Patří spíše k environmentální edukaci. Autorka neuvádí věkovou skupinu, pro kterou jsou úlohy koncipovány. Právě to považuji za zásadní. Velký důraz na samostatné uvažování, schopnost abstrahování, analyzování a syntetizování informací posouvá využití podobných úloh spíše na střední školu. Transformace čichového či hmatového vjemu do zrakového není snadná a předpokládá učitelovu zkušenost stejně jako vyspělost žáků. Nejlépe hodnotím úlohu II.V. Pohyb v korunách. Práce s pauzovacím papírem a následné překrývání a skládání „plánů“ do průsvitného celku považuji za ideální spojení citu pro krajinu (přírodninu) a výtvarného cítění.

Výstupy z praktické části (4 obrazy) považuji za nejlepší část předložené bakalářské práce (jakkoliv 4 obrazy komorního formátu 50 x 35 cm jsou po mém soudu poněkud málo, patrně ale vycházejí z rozsáhlejšího, neprezentovaného skicového portfolia). Velmi dobré je spojení obrazů s intimní osobní výpovědí – záznamem cesty s reminiscencí z dětství.

Závěry v práci obsažené jsou poněkud rychlé a schází jim hloubka, což ovšem odpovídá autorčině věku a zkušenosti. To dovažuje zaujetím pro téma a osobním nasazením. Výpovědní hodnota, tedy přínos práce, je ale hodně omezený. Kladem snad může být, že má práce jistý environmentální přesah či lépe apel.

Formální úprava textu patří mezi klady práce. Je kvalitní, vysunutí obrazových informací k okraji stránky činí práci přehlednou. Práce obsahuje drobné syntaktické neobratnosti (např. slovesné vazby s pádem str. 14, 58 atd.) Gramatická úroveň je dobrá, stylisticky je však práce převážně zoufalá („S opravdovým poznáním krajiny souvisí i to, že jí známe z hlediska lidí, co v ní žijí a žili, z hlediska kultury atp., zkrátka věci, které nejsou vidět na první pohled, ale i přesto nás utváří, protože všechny zvyklosti a častokrát i povahy lidí vycházejí právě z krajinného rozložení, a proto se budu zabývat právě českou krajinou a to tou městskou a ne jinou, protože česká krajina měla vliv, a pořád má, i na utváření mě samé.“)

Práci s uvedenými výhradami doporučuji k obhájení

Otázky:

1/ představte vybraného autora/dílo Skupiny 42 a naznačte vztah k Vaší práci

2/ vysvětlíte pojem genius temporis

V Praze dne 10. května 2015

doc. ak. mal. Mgr. Martin Velíšek, Ph.D.